

Vastenbrochure 2010

Inleiding

In Matteüs 6, 1-18 kunnen we vier opdrachten lezen voor christenen die tijdens de veertigdagentijd willen werken aan de gerechtigheid:

Let op dat jullie de gerechtigheid niet beoefenen voor de ogen van de mensen...

*Dus wanneer je **aalmoezen geeft**,...*

*En wanneer jullie **bidden**,*

*Want als jullie anderen hun misstappen **vergeven**, zal jullie hemelse Vader ook jullie vergeven ...*

*Wanneer jullie **vasten**, zet dan niet zo'n somber gezicht als de huichelaars*

Aalmoezen geven, bidden, vergeving vragen en schenken en het vasten zelf zijn vier opdrachten die bij de veertigdagentijd horen.

De wijze waarop we dat doen vraagt in elke tijd een grondige reflectie en aanpassing aan de leefsituatie van christenen zowel maatschappelijk als individueel. Zo krijgt aalmoezen geven voor ons concreet vorm langs onze bijdrage aan Broederlijk Delen. Het vasten in de betekenis van niet of minder eten, kent in onze tijd een nieuw elan, zij het om zeer verschillende beweegredenen. Het gebed en de vergeving zijn wat uit het gezichtsveld van de veertigdagentijd geraakt en mogen opnieuw wat meer aandacht krijgen.

Het zijn vier opdrachten die we als christen niet alleen kunnen opnemen, we hebben daarvoor een groep nodig. In een parochie, in een federatie worden op velerlei wijzen groepen en groepjes gevormd. Aan hen richten we de uitnodiging om naast het taakgerichte aandacht te geven aan de bezinning op de beleving van de veertigdagentijd. Een gezamenlijke viering (in de federatie of met enkele parochies samen) met een aansluitend bezinningsmoment op Aswoensdag kan daaraan de start geven.

Zowel Broederlijk Delen als CCV in het bisdom Antwerpen zorgden voor nieuw materiaal. Dit jaar zijn we erg blij jullie het nieuwe boek van Frans Van Steenbergen 'Het landschap van het Rijk Gods. Van Aswoensdag tot Pinksteren' te mogen aanbieden. Het boek is een stevige hulp voor onze dagelijkse bezinning en een betrouwbare gids op onze tocht. In het voorwoord schrijft de bisschop: 'Wie veertig dagen meestapt naar Pasen en nog eens vijftig naar Pinksteren, wordt gaandeweg een ander mens.'

Wij wensen jullie Gods Geest als de lange adem om deze tocht te gaan!

Januari 2010

Maria Verwimp

CCV in het bisdom Antwerpen

Inhoudstafel:

Aswoensdagviering ‘Openlijk en in stilte’ door Broederlijk Delen

Aswoensdagviering ‘Leven uit verlangen’ door Jan Vanden Berghe

Vier gespreksschema’s bij het boek ‘Het Landschap van het Rijk Gods’ *

1. Veertig dagen om vrije mensen te worden
2. Veertig dagen om te delen, te herverdelen, samen te dragen,....
3. Veertig dagen.... om te bidden
4. Veertig dagen ... om vergiffenis te vragen en te schenken

Bezinningsmateriaal van Broederlijk Delen

1. Viering met gesprek
2. Uitleg over keñua in gebarsten pot (zie voorpagina deze brochure)

“Als alle Vlamingen één dag per week geen vlees zouden eten, zouden we 1 miljoen ton CO₂ minder uitstoten. Dat is bijna de helft van de besparing die Vlaanderen nog moet realiseren wil het de Kyotonorm halen.” (Dr. R.Panchauri)

Frans Van Steenbergen, *Het landschap van het Rijk Gods. Van Aswoensdag tot Pinksteren.* Halewijn/CCV in het bisdom Antwerpen, 2010, 192 blz, 15.00 euro.

Verkrijgbaar bij CCV, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen 03/287 35 83 e-mail:

Antwerpen@ccv.be

En in de liturgische boekhandel.

ASWOENSDAG

Openlijk en in stilte

door Broederlijk Delen

Symbool: Wipala en de as

Welkom en duiding symbool

V. Welkom in deze Aswoensdagviering: in de naam van God onze Schepper, Jezus zijn Zoon en onze broeder, en de Heilige Geest die ons inspireert en aanvuurt.

L. De veertigdagentijd die we vandaag beginnen is de jaarlijkse gelegenheid om orde op zaken te stellen, ons te ontdoen van ons 'teveel' en over te houden wat 'genoeg' is.

Het is een uitgelezen tijd om op zoek te gaan naar de zin en betekenis van ons bezig zijn, om de harmonie te herstellen met onze medemensen, met de natuur, met God.

Zoals elk jaar laten we ons hierbij inspireren en uitdagen door mensen uit het Zuiden.

Dit jaar zijn dat inheemse volkeren in Bolivia.

Al eeuwen leven ze op de uitgestrekte hoogvlakte in de Andes op het ritme van de aarde, moeder aarde, hun Pachamama.

V. Als centraal symbool voor deze veertigdagentijd kozen we daarom de Wipala, de kleurrijke vlag van de inheemse volkeren in de Andes, symbool voor hun levensfilosofie, hun streven naar harmonie en verzoening.

Vandaag hebben we er de as bij gezet die we straks zullen ontvangen als teken van onze bereidheid ons om te keren naar God.

Moment van inkeer

V. Deze veertigdagentijd is ons gegeven als kans om te helen wat gebroken is, samen te brengen wat verdeeld is, om vastgelopen relaties te herstellen.

Hoe zit het met onze verbondenheid met God?

Onze relatie met mensen dichtbij en veraf?

En onze omgang met de aarde die ons voortbracht?

Laten we **rechtstaan** voor God en Hem deelgenoot maken van ons zoeken en werken, onze moeilijkheden en frustraties.

Vragen we Hem om inzicht en vergeving, om kracht voor ommekeer en herstel.

L. Het is ons gegeven met heel ons hart terug te keren naar God, Hem te vermoeden, op Hem te hopen en verbonden met Hem te leven.

Vaak zeggen wij zijn weg en wet te kennen, maar maken al gauw onszelf tot maatstaf.

A. Kwaad en zorgen afgegeven, kwetsbaarheid voor God gebracht Hij zal dragen, heeft vergeven, zwakheid wordt bij Hem tot kracht.

(partituur zie brochure 'Liturgie en Spiritualiteit' van 2004)

L. Het is ons gegeven om deel uit te maken van een levende gemeenschap, om in verbondenheid gerechtigheid te doen aan de zwakken, de uitgestotenen en te werken aan een betere wereld voor iedereen.

Vaak verliezen we ons echter in de spiraal van altijd meer.

A. Kwaad en zorgen afgegeven, kwetsbaarheid voor God gebracht,...

L. Het is ons gegeven om in harmonie te leven met de aarde, Pachamama, moeder aarde, zoals mensen in Bolivia ze noemen,

Maar de aarde, de hele schepping is er slecht aan toe en gaat ten onder.
Vaak blijven wij leven alsof we de laatste generatie zijn.

A. Kwaad en zorgen afgegeven, kwetsbaarheid voor God gebracht...

Openingsgebed

V. God van alle leven,
U reikt ons deze veertigdagentijd aan
om openlijk, in alle eerlijkheid
én in de stilte van ons hart
te kiezen voor ommekeer en gerechtigheid.

A. Maak ons bewust van onze opdracht
in verbondenheid en harmonie te leven met U,
met de aarde en met onze medemensen.

Lezingen

Eerste lezing: Joël 2, 12-18: 'Keer nu terug tot mij met heel je hart'

Evangelie: Mt. 6,1-6, 16-18: 'beoefen uw gerechtigheid niet voor het oog van de mensen.'

Ideeën voor een homilie

. Vandaag, met dit potje as hier, wordt duidelijk hoe vergankelijk wij zijn. We zijn 'maar' mensen en toch springen we vaak boven onze maat, matigen ons allerlei macht toe en slepen daarin de hele aardbol mee. We zijn de verbondenheid kwijt, waaruit we mogen leven.

. De tijd waarin Joël optrad was een tijd van grote rampen. Ook onze tijd leeft in spanning: wat zal er met de aarde gebeuren als het zo verder gaat? Toch liggen heel wat mensen er niet wakker van: ze drinken zoals in de tijd van Joël hun wijntje en hopen dat het allemaal niet zo'n vaart zal nemen. De uitnodiging 'terug te keren met heel je hart' geeft de kern aan van de bezinningstijd, de vasten, die we nu ingaan.

. Van echt 'vasten' weten wij niet veel meer, daarom is het ook goed om de woorden van Jezus te horen: laat je 'vasten' - je sober leven - geen uithangbord zijn, maar een stille overtuiging. Bovendien: laat dat van die 'aalmoezen geven' je niet misleiden. Voor de evangelist kan dat gaan van een kleinigheid gegeven aan een bedelaar, tot wegschenken wat je van anderen hebt afgepakt (zoals Zacheüs of de rijke jongeman). Het gaat om je levenshouding: hoe voedt je je kinderen op, hoe reageer je als men beroep op je doet. Het heeft te maken met solidariteit die verder gaat dan je geweten sussen: recht doen aan de minste mens.

. De Wipala, de kleurrijke vlag uit de Andes, zal deze veertigdagentijd drager zijn van de symbolen bij de vieringen. *Betekenis: zie Liturgiemap BD p.5*

. Daarom ook de titel van deze viering: 'openlijk en in stilte': de veertigdagentijd is de kans én opdracht om onze levenshouding, ons hart, om te keren: zonder uiterlijk vertoon - in de stilte van ons hart - maar ook consequent, daadwerkelijk merkbaar in ons dagelijks leven.

Ritus van de asoplegging

V. God van alle leven,
Zie genadig neer op deze gemeenschap,
die bereid is zich om te keren naar U.
Wil deze as, teken van vergankelijkheid,
maar ook van nieuw begin, zegenen met Uw kracht.
Wij behoren tot de aarde,
herinner ons daaraan, als we dit teken ontvangen.
Steun ons in onze hoop op een betere morgen.
Maak ons enthousiast, versterk ons voornemen ook daadwerkelijk iets te doen.
Moge zo deze as op ons voorhoofd uitzicht bieden op een nieuwe morgen, uitzicht op Pasen. Amen.
Asoplegging

V. Moge deze as voor jou teken zijn van hoop en geloof, van ommekeer en nieuw begin.

Voorbeden

V. Laten we bidden tot de God van alle leven,
om vuur, om hoop op nieuw leven, om liefde.

L. Zoals de wind onder de dode as
verborgen vonken vindt,
die aanblaast tot nieuw vuur in oude woorden,
geef zo Uw Geest stormenderhand.

A. Zodat ons hart spreekt van geluk om al het nieuwe dat wij horen!

L. Zoals het zaad in diepe voren valt en aan de winter sterft, maar als in slaap ontkiemt en vrucht zal
geven, roep ons zo in het volle licht.

A. Zodat ons hart hervindt een groot geluk: wij kunnen van de liefde leven!

L. Zoals het vuur uit de verharde steen de zilveraders smelt, een felle vlam die zuivert en laat glanzen,
raak zo ons hart met heilig vuur.

A. Zodat wij zingen van geluk: Gij doet verharde harten dansen!
(naar *Sytze de Vries*)

Gebed over de gaven

V. God van hemel en aarde,
dankbaar om moeder aarde, om haar rijke gaven,
hebben wij brood, wijn en een beker water op tafel gezet, symbolen voor een open samenleven met
warme aandacht voor de mensen naast ons
en betrokkenheid bij alles wat er in de wereld gebeurt.

A. Wij bidden dat niemand voor zichzelf alleen moet leven, dat gemeenschapszin herboren wordt.

Slotgebed

A. God van alle leven,
met de as op ons voorhoofd belijden we:
wij zijn stof en keren tot stof weer, wij horen bij de aarde. Openlijk en in de stilte van ons hart nemen we
ons voor om deze veertigdagentijd
werk te maken van Uw opdracht:
zorg te dragen voor de aarde en voor elkaar.
Steun ons en wees ons nabij. Amen.

Zending en zegen

V. Mag ik u uitnodigen om recht te staan en aan God en elkaar om zegen te vragen en zegen te geven.
'Alles heeft met alles te maken, en niets en niemand staat geïsoleerd binnen het geheel.'
Dit leren ons de mensen uit Bolivia, mogen we ons daarvan deze veertigdagentijd meer bewust worden.
Zegene ons daartoe de God van alle leven: Vader, Zoon en Heilige Geest. Amen.

Suggesties voor liederen

Campagnelied: zie pg. 58
Een mens te zijn op aarde: ZJ nr. 306
Hoor, God, ons roepen: ZJ nr. 816

Leven uit verlangen

*achteraan in de kerk
verdroogde palmtakken worden verbrand
iemand leest deze tekst*

Eens waren deze takken levend groen,
vandaag zijn 't dorre twijgen
die licht tot as vergaan.
Ze spreken van de tijd
die tussen onze vingers glijdt
tot dagen, maanden, jaren.

Ze zijn een beeld van ons bestaan:
in de zéé van tijd van dit heelal
mogen wij éven branden,
bron van licht en warmte zijn.

En Hij die Licht is,
Weg, Waarheid en Leven,
Hij vuurt ons aan: bekeer u, nu,
word nieuwe mensen,
die écht om and'ren geven.

we gaan in stilte naar voren

Meditatief lied

met voorspel – mel. Taizé, Christe, lux mundi...

Christus, Licht der Wereld,
wie Jou volgen durft
zal licht en leven vinden,
leven en licht.

Bidden om ontferming

Lector – voorganger sluit af

De vasten is een uitgelezen tijd om halt te houden
om het dwingend ritme te breken,
om vraagtekens te plaatsen
bij wat normale gang van zaken heet.

Laten we vragen dat we goed gebruik maken van deze tijd,
dat we leren stilstaan en bewust leven.

zelfde refrein als daarnet

Christus, Licht der Wereld...

De vasten is een uitgelezen tijd om weer op zoek te gaan
naar zin en betekenis, grond onder onze voeten,
vaste grond, geworteld in het visioen dat zo diep in ons zit:
goede schepping, vredevolle wereld, liefdevolle mens.
Vragen we dat we dat Gods woord tot ons doordringt,
dat wij toegankelijk en ontvankelijk zijn.

Christus, Licht der Wereld...

De vasten is een uitgelezen tijd om weer op stap te gaan
de weg die wij te gaan hebben, elk van ons
en liefst met velen samen.
Vragen we dat we in beweging komen,
doen wat ons te doen staat, Jezus achterna.

Christus, Licht der Wereld...

Voorganger

Vader, veertigdagentijd,
veertig dagen tijd
om ons af te stemmen op uw Stem,
om te horen van uw geloof in ons,
van uw hoop op ons:
U, die ons roept om Hem te volgen
die ons hier samenbrengt:
Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

Eerste lezing

Tekst: Frans Cromphout, SJ

Inspirerend hiervoor: Frans Van Steenbergen, blz. 23 en volgende.

Aandacht: in het laatste tekstblok staat in de 2e regel een woord dat daar onnatuurlijk klinkt, "het". Dit is geen druk- of taalfout, maar een bewuste keuze van de auteur. "Hét feest" – het enige echte 'feest' – is dààr waar diepe verbondenheid gezocht en beleefd wordt. Dan drink je niet tegen je verdriet!

Luister naar de wijsheid van je hart.
Je hebt geen ander kompas.

Volg het pad van je verlangen.
De rivier zuivert zich in haar loop
maar het stilstaande water wordt brak.

De aarde kent haar seizoenen.
Zo ook het verlangen.
Laat het lang groeien
aan de boom der verwachting,
maar wacht niet
tot zijn vruchten zijn verdord.
Luister naar het rijpen van de tijd.
Je verlangen zelf zal je zeggen
dat het uur om te plukken gekomen is.

Wantrouw je verlangen niet.
Leid het en bind het op
zoals de tuinman doet met een jonge perelaar.
Maar wantrouw de rechte lijn, de kramp,
het ongeduldige ja, het ongeduldige nee.

Beteugel geen verlangen met geweld.
De rivier kan niet terug naar de bron,
haar weg is naar de zee.
Maar leer je verlangen zich te voegen,
zoals het water dat zijn weg zoekt door het land.

Drink als je dorstig bent.
En drink als je het feest viert.
Maar drink niet tegen je verdriet.
Ontzeg je dan alleen de beker
als ook je nee nog een ja is,
een dorst, dieper dan je dorst.
Want alleen verzaking in vrede
wordt hogere vervulling.

Laat geen verlangen verloren gaan.
De mens zonder verlangen is dood.

Lied

Kom in mij, win, ontwapen mij...

Evangelie

Matteüs 6, 1-18

*We nemen de hele passage, en delen de tekst bij voorkeur uit aan alle aanwezigen. De
commentaar kan er beter naar verwijzen!*

Zie Frans Van Steenberghe, blz. 17-18

Voorbeden

gezongen? "Om herscholing in wijsheid bidden wij..."
CD Scala van de vrede

Als men eucharistie viert

Gebed over de gaven

Groot dankgebed

naar Carlos De Soete / muziek: Carlos De Soete

(samenzang)

**God en Vader,
Gij zijt de bron van al wat leeft.
Gij zijt een vuur dat warmte geeft.
Van dank zijn wij vervuld.**

(mannen)

Mensen, met elkaar begaan,
worden tocht-genoten,
kunnen genieten van elkaars bestaan.

(vrouwen)

Mensen die aan elkaar zijn toegewijd,
worden gelovig aan elkaar,
vermoeden zo dat Gij er zijt.

(samenzang)

**God en Vader,
Gij zijt de grond die ons steeds draagt,
Gij zijt de stem die liefde vraagt.
Van dank zijn wij vervuld.**

(mannen)

Uw kracht brengt stroming,
zet mensen in beweging.
Uw Geest hebt Gij in mensen uitgezaaid.

(vrouwen)

Zij hebben uw nabijheid, uw hart, uw Geest
vooral ervaren in Jezus Christus.
Hij was doordrongen van uw goedheid,
uw mildheid en menslievendheid.

(voorganger)

Wij danken U om alles wat op aarde groeit.
Maar vooral om Jezus,
die ons vandaag nog blijvend boeit.

(samenzang)

**God en Vader,
uw adem geeft aan mensen vaart.
In Hem werd dit geopenbaard.
Van dank zijn wij vervuld.**

(voorganger)

God en en Vader, zegen dit brood en deze wijn,
en vervul deze gaven met uw kracht...

consecratie

(samenzang)

**Jezus Christus,
Gij zijt bezielde, verlossend woord,
uw Geest in ons zet leven voort.
Van dank zijn wij vervuld.**

(voorganger)

In goede en kwade dagen, in lief en leed
brengen wij hier het leven van Jezus ter sprake.
Wij willen hem blijven gedenken
omdat wij geloven dat Gij, God en Vader,
tenvolle zichtbaar zijt geworden
in deze mens Jezus – uw Zoon.
Gij hebt hem gezalfd, doordrongen met uw Geest.

(allen bidden samen)

**Vervul ook ons allen met uw kracht.
Wij zijn maar broze mensen.
Maak ons sterk en krachtig
door het vuur van uw heilige Geest.**

(voorganger)

Zoals Gij Jezus hebt geroepen en gezonden,
zo roept en zendt Gij ons.

(allen bidden samen)

**Draag ons dan, dat wij stroming verwekken,
dat wij vrede stichten, vriendschap brengen,
dat wij elkaar zijn toegewijd.
Dan zal uw Rijk,
zullen vrede en gerechtigheid**

**blijven groeien onder ons.
Beziel ons daartoe met uw Geest,
vandaag en alle dagen van ons leven.**

Door Hem en met Hem en in Hem...

Onze Vader...

Communie...

Als men geen eucharistie viert

Onze Vader

Asoplegging

met de as van de palmtakken die verbrand werden bij het begin van de viering. Inleidende tekst (naar Frans Van Steenbergen, blz. 11 en 23)

Als we ons vandaag met as bedekken, belijden we in het openbaar dat we kwetsbaar zijn, nietig, vergankelijk en zondig. Zo doen we een beroep op Gods barmhartigheid. Maar laat het ook een teken zijn van uw verlangen om iets 'meer' te doen, uit vrije wil. Nee, niet iets groots of iets zwaars.

Als we God iets groots of iets zwaars zouden willen aanbieden, dan lopen we het gevaar dat het een last wordt, waarover we beginnen te klagen en te zuchten, en dan doen we het niet graag meer; of we zouden het als een prestatie kunnen gaan beschouwen, die onze ijdelheid moet strelen. Als we iets onopvallends aanbieden, blijven we wellicht het dichtst in de buurt van de echtheid en de nederigheid waartoe het evangelie van vandaag ons uitnodigt.

Tijdens de asoplegging bidden en zingen wij, om Gods goede Geest.

Lied

Veni creator Spiritus

Taizé – Nederlandse bewerking: Jan Vanden Berghe

Slotgebed

Om alle dagen te bidden... Vertaling: Frans VanSteenbergen

Kom Heilige Geest,
adem ons open,
zend ons uw licht.
Kom Vader van de armen,
kom Gever van alle goeds,
kom Licht in elke mens,
beste Trooster,
aangename Geest,

heerlijke verfrissing.

In moeite rust,
in stormen stilte,
in tranen troost.
O Allermooiste licht,
vervul heel mijn hart,
dat op U vertrouwt.
Zonder uw kracht
is er niets in de mens,
komt hij niet terecht.

Was wat vuil is,
besproei wat dor is,
genees wat ziek is,
versoepel wat star is,
verwarm wat koud is,
breng terug wat is afgedwaald.
Maak elke mens vrij,
deel uw vreugde uit,
breng allen thuis.

Vier schema's voor gesprek bij het boek:

'Het landschap van het Rijk Gods. Van Aswoensdag tot Pinksteren' van Frans Van Steenberghe

Uitwerking: Maria Verwimp

1. Veertig dagen ... om vrije mensen te worden

Inleiding:

In deze bijeenkomst lezen we twee stukjes tekst die ons kunnen inspireren bij de reflectie op onze eigen motivatie tot vasten. De motivatie om te vasten kan heel verschillend zijn. Het is goed voor de gezondheid om af en toe een vastendag te houden. Het is een vorm van solidariteit met mensen die niet genoeg te eten hebben. Het is een protest tegen mensonwaardige toestanden. In religies is het heel dikwijls een voorbereiding op een feest. De laatste jaren wordt ook meer en meer opgeroepen om al vastend een bijdrage te leveren aan de vermindering van de CO2-uitstoot. Zouden christenen misschien terug gezamenlijk op vrijdag zich kunnen onthouden van vlees eten. We weten dat elke kilo vlees ontzettend veel energie vergt en heel veel CO2-uitstoot veroorzaakt. Een vleesloze dag is daarom een goed idee.

We lezen samen:

1. De oplegging van de as

Bij het begin van de veertigdagentijd krijgen we op Aswoensdag al een eerste richtingwijzer in het landschap van het Rijk Gods: de oplegging van de as. We lezen in 'Het landschap van het Rijk Gods': 'As' op p. 11 en 12

2. Om vrije mensen te worden:

Denkend aan de veertigdagentijd kan het gebeuren dat er in ons onmiddellijk gedachten opkomen aan zware verstervingen waaronder men gebukt gaat. Benedictus heeft hierover een bevrijdende boodschap.

We lezen in 'Het landschap van het Rijk Gods' van p. 22 (2de alinea) tot p. 24 bovenaan. We zorgen dat iedereen de tekst heeft, om beurt kan een stukje luidop gelezen worden.

Vragen voor het gesprek:

1. Wat treft mij in de eerste tekst? Wat in de tweede tekst? Waardoor word ik geraakt?
2. Staan er ook dingen in waar ik wat moeite mee heb?
3. Welke nieuwe dimensie kan de tekst van Benedictus aan ons vasten geven?
4. Wat kan mij nu na het lezen van deze teksten en na dit gesprek motiveren tot vasten?

Gebed:

Kom, Geest van God –Ik zal er zijn
niet van knechtschap angstaanjagend
maar van kindschap, dat wij roepen
'Abba Vader'.

Kom, Geest van God –Ik zal er zijn
doe ons met heel de wereld
reikhalzend uitzien naar de Dag
dat aan het licht zal komen
wie wij zijn:
kinderen van God –Ik zal er zijn.

Deze oude wereld, overal
nu nog in leegte gevangen:
moge zij worden uitgeleid
uit het slavenhuis
en delen in de vrijheid en het Grote Licht,
met alle kinderen van God –Ik zal er zijn.

Uit: Huub Oosterhuis 'Kom bevrijden' p. 198

Suggesties voor liederen:

Zingt Jubilaté nr 703 Wij die met eigen ogen

Verzameld liedboek – H. Oosterhuis p. 932 : Nu nog met halve woorden

2. Veertig dagen....om te delen, te herverdelen, samen te dragen

Inleiding

Broederlijk Delen komt op om de gerechtigheid te beoefenen vooral tegenover de mensen in het Zuiden. Dit gaat om meer dan alleen het delen van geld, dat ook natuurlijk. Maar deze gerechtigheid heeft grote gevolgen voor onze levenswijze hier in het Westen. De twee zijn onafscheidelijk. Laat ons in deze bijeenkomst Broederlijk Delen zien als een brede waaier van houdingen, activiteiten en levenswijze die verband houden met de noodlijdenden en de armsten zowel in het Zuiden als in het Westen.

Opbouw van de bijeenkomst

1. We lezen: De spiritualiteit van Broederlijk Delen
in 'Het landschap van het Rijk Gods' p. 49
2. Gesprek:
We leggen vele kleine en grote situaties bij elkaar waarin wij 'het wonder' zien
gebeuren.
3. Verdieping: we lezen in 'Het landschap van het Rijk Gods' de tekst op p. 51-53: Vier
fasen
4. Vragen voor het gesprek hierbij:
- Wat herken ik in deze tekst voor mijn eigen beleving?
- Wie of wat heeft mij ooit geholpen om door te gaan?
5. Bezinning:
De langste adem
Misschien hebben wij het ons
te eenvoudig voorgesteld
toen we destijds vertrokken
voor de lange tocht door de woestijn
om betere methoden te vinden
voor het leven met elkaar.

We dachten: 'O Heer, maak ons
tot werktuig van uw vrede.'

Maar toen kwam de moeizame strijd
met de autoriteiten die orde wensten en geen vrede;
het dagelijkse zwoegen om kleinigheden,
het ontzettend alleen gelaten worden.

Wij hebben de langste adem.
Wij hebben de betere toekomst nodig.
Bij ons horen de mensen met ergere pijn,
de slachtoffers van het kapitaal.
Bij ons heeft al eens iemand brood verdeeld
dat voldoende was voor allen.

Wij hebben de langste adem.
Wij bouwen de menselijke stad.
Onze bondgenoten zijn
mensen zonder rechten in instellingen,
mensen zonder land in steden.
Bij ons horen de doden van de Tweede Wereldoorlog
die eindelijk gerechtigheid te eten willen hebben.
Bij ons is al eens iemand
opgestaan uit de doden.

Dorothee Solle in 'Adem halen' een uitgave van Broederlijk Delen p. 86

6. Suggesties voor liederen
Zingt Jubilate 763 Als jij wil zal ik jou dienen
Zingt Jubilate 774 Voor mensen die naamloos

3. Veertig dagen....om te bidden

Inleiding

De Bijbel is het verhaal van een God die vriend is – bij wie je midden in de nacht op de deur mag bonken. We mogen heftig en bewogen roepen op de komst van het Rijk Gods, we mogen smeken en bidden dat er een nieuwe wereld zou komen. Bidden kan en mag, maar het moet niet, zo lezen we in het boek. Elke mens mag zijn eigen gebed vinden: een gebed dat bij hem hoort.

We lezen weer twee stukjes uit het boek 'Het landschap van het Rijk Gods': het eerste gaat over de vrijheid tot bidden, het tweede biedt ons een gebed aan om gedurende de hele veertigdagentijd (en de vijftigdagentijd) elke dag te bidden.

We lezen:

1. Bloemen

Wil je leren bidden, ga dan in je tuin en pluk er enkele bloemen, of loop even langs bij de bloemenzaak in de buurt om een tuiltje bloemen te halen. Schik ze mooi en zet ze op je tafel. Kijk er af en toe naar en mijmer wat...

Die bloemen zijn mooi, in hun eenvoud zijn ze heel mooi. Het is niet nodig dat ze daar staan, maar het is wel mooi nu ze er staan. Zonder die bloemen zou het natuurlijk ook gegaan zijn, maar het is een beetje anders nu ze er wel zijn. Je was natuurlijk vrij om in je tuin die bloemen te gaan plukken. Dat alles is de eerste les over het gebed: het gebed is een vrije keuze. Het

gebed is niet nodig. Het leven is ook mogelijk zonder gebed, maar het is anders met het gebed. Bidden is iets heel moois. De mens is vrij. Gebed veronderstelt altijd vrijheid. (Meer op p. 158 van 'Het landschap van het Rijk Gods')

2. Adem ons open (zie 'Het Landschap van het Rijk Gods' p.8 en 9)

'Is er een gebed dat we in heel die periode zouden kunnen bidden? Iets waar alles in staat en dat we van Aswoensdag tot Pinksteren kunnen gebruiken?' Het is de vraag naar een beetje hulp om in die lange tijd onze aandacht gaande te houden.

Dan denken we spontaan aan een gebed tot de Heilige Geest. Hij is het die ons leidt en begeleidt. In de viering van Pinksteren vinden we een prachtig gebed tot de Heilige Geest dat daarvoor heel geschikt is. Het komt wel helemaal aan het einde van onze tocht, maar het kan ons vanaf de eerste dag dat we op stap gaan paraat houden. Dit gebed kan een handleiding worden vanaf Aswoensdag tot Pinksteren.

Kom Heilige Geest,
adem ons open,
zend ons uw licht.
Kom Vader van de armen,
kom Gever van alle goeds,
kom Licht in elke mens,
beste Trooster,
aangename Geest,
heerlijke verfrissing.

In moeite rust,
in stormen stilte,
in tranen troost.
O Allermooiste licht,
vervul heel mijn hart,
dat op U vertrouwt.
Zonder uw kracht
is er niets in de mens,
komt hij niet terecht.

Was wat vuil is,
besproei wat dor is,
genees wat ziek is,
versoepel wat star is,
verwarm wat koud is,
breng terug wat is afgedwaald.
Maak elke mens vrij,
deel uw vreugde uit,
breng allen thuis.

Vragen voor het gesprek

1. Waarom zou jij willen leren bidden?
2. Wat is voor jou het goede of het licht, of de Geest waarvoor we bidden?
3. Wat is het kwade of wat vuil, dor, ziek,...is?
4. Vind je dat vasten en bidden samen horen? Waarom?

Afsluitend gebed:

We bidden samen het gebed tot de Heilige Geest: Kom, Heilige Geest
Daarna kan ieder die wil nog een woord of een zin die men belangrijk vindt herhalen.

Suggesties voor liederen

Zingt Jubilaté nr 530 Zo vriendelijk en veilig
Verzameld liedboek – H.Oosterhuis p. 548 Gij die het woordeloze bidden hoort

4. Veertig dagen ...om vergiffenis te vragen en te schenken

Inleiding:

Op p. 18 in 'Het landschap van het Rijk Gods' kunnen we het volgende lezen:
De vierde opdracht is het op weg gaan met de vergiffenis, om ze te vragen en ze te schenken.
Dat is de toegevoegde dimensie aan de eerste drie taken. Weliswaar de moeilijkste dimensie.
We hebben vasten, bidden en delen met de armen nodig om op weg te kunnen gaan naar de vergiffenis toe en het schenken van de vergiffenis maakt het vasten, bidden en delen mogelijk.
In het boek met de Wijsheid van Jezus Sirach staat het zo: 'Hoe kan een mens, die woede koestert tegen een ander, bij de Heer om verzoening vragen? Hoe kan een mens die geen erbarmen heeft met een ander, om vergeving voor zijn eigen zonden bidden? Want, je bent maar een mens: als je in je woede volhardt, wie zal dan je zonden vergeven?' (Sir. 25, 3-5).

Opbouw van de bijeenkomst:

Opdat we tot vergeving zouden kunnen komen is het neerleggen van de agressiviteit het eerste dat moet gebeuren. Rond dit thema bouwen we deze bijeenkomst op in vier stappen:
we kijken naar uitingen van agressie in onze samenleving en in onze eigen leven; we voorzien tijd voor de Bijbelse lezing, voor het samen lezen uit het boek en voor de gesprekstijd.

1. Kijken naar uitingen van agressie in onze omgeving en naar onszelf
Als inleiding op dit gesprek lezen we de eerste alinea van 'Het neerleggen van de agressiviteit' op p. 60.
Uitwisseling: Hoe zien we dat in onze omgeving en in onszelf gebeuren?
2. We lezen het Bijbelverhaal van de koperen slang in Numeri 21, 4-9. We bezorgen iedereen de tekst, zodat enkele aanduidingen kunnen gemaakt worden.
3. Wat meer uitleg en duiding bij deze tekst kunnen we lezen in 'Het landschap van het Rijk Gods' op de p. 61-63
4. Vragen voor het gesprek:
 - Zonder het neerleggen van de agressiviteit is er geen toekomst? Zien we dat ook gebeuren? Misschien in de voorbeelden die we bij het begin verteld hebben?
 - Voor christenen is Jezus zelf de oproep om de 'oude' mens af te leggen. Wat precies in het verhaal van Jezus Christus nodigt u daartoe uit?

Afsluitend gebed:

Om vergeving

Wees genadig, Gij die genade zijt .
was mij schoon, en ik zal
witter worden dan sneeuw

Geef een nieuw hart

Zend uw geest
dat ik herschapen word –

Als dat zou kunnen...

Wees genadig
Kom bevrijden
Psalm 51, vrij
Uit: Huub Oosterhuis 'Kom bevrijden' p.95

Suggesties voor liederen

Zingt Jubilaté: 27 f Geef mij een ander hart

Zingt Jubilaté 566 Hoe is uw naam

Verzameld liedboek H.Oosterhuis p. 236 Een schoot van ontferming; p. 743 Kom in mij.

VIERING EN GESPREK

MET VOLWASSENEN

Inkeer en herstel

Gespreksmodel en themaviering voor volwassenen door Broederlijk Delen

We bieden je een gespreksmodel én een gebedsviering aan om met volwassenen stil te staan bij de eigen inspiratiebronnen en hoe zij ons in beweging houden voor ons engagement en solidariteit met mensen en gemeenschappen in het Zuiden.

We laten ons dit jaar ook inspireren door de inheemse volkeren in Bolivia waartoe ook Samuel en zijn familie behoren. Aymara's en Quecha's bevolken al eeuwen de uitgestrekte hoogvlakte in de Andes en leven er op hun eigen ritme. Een ritme dat aangegeven wordt door de hartslag van de aarde, Moeder Aarde, hun Pachamama. Hun kosmische levensfilosofie houdt ons ongetwijfeld een spiegel voor. En nodigt uit om zelf dieper te graven op onze eigen woestijntocht naar Pasen!

Themaviering en gespreksmodel staan apart in deze brochure en zijn, elk op zichzelf, een volwaardig aanbod. Toch denken we dat je beiden ook samen kunt gebruiken.

Je kunt het groepsgesprek inbouwen in de viering, op het moment dat we rondom het offerdoek stilstaan bij onze relatie met God, de aarde en de gemeenschap. Maar ook in het gespreksmodel kan je elementen van de viering verwerken zoals het offerdoek zelf, een tekst, een gebed.

Vorbereiding

•Zorg voor een sfeervol lokaal. Maak hiervoor gebruik van de fotoreeks die je kan verkrijgen bij je regionale dienst of via www.broederlijkdelen.be. Je kan ook een gekleurde versie van de 'keñua in de gebarsten pot' downloaden en eventueel afdrucken op een groter formaat.

•In het centrum van het lokaal leg je een (Boliviaanse) gekleurde doek op de grond. Als je dat beter vindt, kan je hem ook op een tafel in het midden leggen. Op het gekleurde doek zet je een kaars en leg je de foto van de keñuaboom. Zorg ook voor de 3 symbolen die in de viering gebruikt worden: een brandend wierookvat, strengen wol van diverse kleuren en een krant.

•Rond het offerdoek plaats je de stoelen zo dat je kleine gespreksgroepen kan vormen.

•Zorg voor apparatuur om de campagnefilm te projecteren. De dvd is te verkrijgen bij je regionale dienst of via www.broederlijkdelen.be.

•Sommige teksten die gebruikt worden, staan in de bijlage. Zorg zelf voor de nodige kopies, ook van het campagnelied.

•Zorg voor schrijfpapier en balpennen voor iedereen.

•Lees de themaviering en het gespreksmodel vooraf door. Bepaal zelf hoeveel tijd je wil besteden aan elk onderdeel.

•Spreek vooraf enkele mensen aan om gespreksleider te zijn in de gespreksgroepen, om een tekst voor te lezen.

Themaviering

Welkom

De voorganger verwelkomt iedereen en legt kort uit hoe de viering verloopt.

Inleiding

De veertigdagentijd is ons gegeven om halt te houden en vraagtekens te plaatsen bij wat normale gang van zaken heet. Om de ballast overboord te gooien en te gaan van 'teveel' naar 'genoeg'. Het is een uitgelezen tijd om weer op zoek te gaan naar de zin en betekenis van ons bezig zijn, om de harmonie te herstellen met zichzelf, met anderen, met de natuur, met God. En ervaren dat dit bevrijding is.

Op deze zoektocht laten we ons inspireren door de volkeren in de Andes. Zij leven vanuit het kosmische besef dat alles

met alles te maken heeft, dat iedereen betrokken is. Hun taak is het om telkens weer alle relaties te respecteren en te herstellen en zo tot evenwicht en harmonie te komen. Hiervoor gebruiken zij rituelen: dit zijn momenten waarop alle krachten die in de natuur leven – de mensen, de dieren, de planten, de aarde, het meer, de bergen – met elkaar dialogeren. Rituelen verscherpen hun aandacht voor wat er in de omgeving leeft zodat ze hier hun activiteiten op kunnen afstemmen en de harmonie hersteld wordt.

Voor hun rituelen gebruiken zij een offerdoek. Het doek zelf doet er zo niet toe, soms is het gewoon een omslagdoek, alleen mogen er geen afbeeldingen op staan. Vanaf het moment echter dat het doek op de grond ligt, wordt de 'heilige ruimte' afgebakend. Heilige grond die respect uitdrukt voor alle mogelijke evenwichten maar ook schroomvol respect vraagt voor het onzegbare, het onuitdrukbare ...

Wij komen samen rond het offerdoek. Niet om indiaanse rituelen als een exotisch element in onze viering te brengen. Wel vanuit de erkenning dat deze ruimte op dit moment, voor ons, een heilige ruimte is. Omdat we hier respectvol willen nadenken over hoe wij in het leven staan en wat er rond ons gebeurt. Een brandende kaars en de foto van de keñua staan er als symbool voor levengevende elementen.

Tekst 'Dit is onze grootheid ...'

Deze tekst geeft op een gebalde manier weer op welke manier de Andes-bevolking in het leven staat. Alles heeft met alles te maken en alles heeft zijn plaats in de kosmos. Die kosmos streeft naar evenwicht en harmonie en daarin heeft de mens een belangrijke taak.

Je kan hier ook aanvullen met elementen uit de inleiding van het gespreksmodel (pg. 53).

Laat hier iemand tekst 1 lezen. Je vindt hem op pg. 55.

Hierna nodig je de aanwezigen uit om in de tekst woorden of zinnen die aanspreken te onderstrepen. En er eventueel eigen woorden bij te noteren.

We nemen de tijd om even uit te wisselen.

Campagnefilm

In de campagnefilm maken we kennis met Samuel, zijn familie en zijn gemeenschap. Zij nemen ons mee naar de Boliviaanse Altiplano, waar zij er in slagen om voedsel te produceren, dankzij eeuwenlange opgebouwde kennis en een innige relatie met Pachamama.

Rondom het offerdoek

We willen nadenken over onze relatie met God, de mensen, de natuur en met respect naar elkaar luisteren.

Onze relatie met de gemeenschap

Tekst

Het is ons gegeven om deel uit te maken
van een levende gemeenschap,
om te leven met velen dichtbij en veraf.
Om in verbondenheid gerechtigheid

te doen aan de minsten, de zwakken, de uitgesloten
en te werken aan een betere wereld voor iedereen.
Vaak verliezen we ons echter in de spiraal van altijd meer.
De wereld is een markt, mensen zijn concurrenten,
het grote Nooit Genoeg dicteert.
Wij willen echter niet leven in een economie
die driekwart van de mensheid in armoede leven laat.
Wij willen een nieuwe wereld
waar mensen bondgenoten zijn
in de uitbouw van een nieuwe toekomst.

Symbool en verdieping

We leggen strengen wol van diverse kleuren op het offerdoek, als symbool voor de diversiteit in onze grote mensengemeenschap. Als uitdrukking ook van vreugde om de gemeenschap, om het samen zijn, om het samen werken aan een betere wereld voor iedereen.
De deelnemers worden uitgenodigd om kort eigen gedachten en ideeën te formuleren.
Laat ons geen vooruitgang noemen waar een ander aan ten onder gaat. Laat ons geen groei noemen waar een ander minder van wordt (*Gandhi*).

Lied

We zingen samen strofe 1 van het campagnelied.
Onze relatie met God

Tekst

Goede God,
We leggen voor U neer:
onze angst en onzekerheid,
dat wat ons beheerst, beklemmt.
Onze zorgen, onze verslaving, onze bezitsdrang.
Ons onvermogen om op te geven:
het hebben en houden,
om achter ons te laten, wat ons verstikt.
We leggen voor U neer
ons verlangen naar bevrijding,
naar ruimte voor onszelf en voor de mensen om ons heen,
We leggen voor U neer
ons verlangen om voor elkaar op te komen,
zoals Gij voor ons opkomt.
Zodat wij kunnen worden wie we zijn:
mensen door U geroepen en gezonden.

Symbool en verdieping

We zetten een brandend wierookvat op het offerdoek, symbool voor ons geloof in Gods eigen droom: een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid zal wonen. Symbool ook voor ons engagement: onze handen en voeten zullen Gods droom moeten waarmaken.
De deelnemers worden uitgenodigd om kort eigen gedachten en ideeën te formuleren.
Vernieuw ons inzicht, God, telkens weer. Om te geloven dat U bent die er zijn zal. Om van U te houden en in het voetspoor van Jezus de weg te gaan naar leven voor iedereen.

Lied

We zingen strofe 2 van het campagnelied.
Onze relatie met de natuur

Tekst

Alles hangt met alles samen.
De aarde behoort niet aan de mens,
de mens behoort aan de aarde.
Wat er met de aarde gebeurt,
gebeurt met de kinderen van de aarde.
De mens heeft het web van het leven niet geweven,
hij is slechts een draad ervan.
Wat hij met het web doet,
doet hij met zichzelf.
(*Seattle, hoofd van de Duwanish, toespraak 1855*)

Symbool en verdieping

We leggen een krant op het offerdoek, getuige van het gebrek aan evenwicht en harmonie in onze wereld. Natuurrampen, oorlogen, hongersnood, opwarming van het klimaat, ongelijke verdeling van grond en goed ... komen voort uit een cultuur van altijd meer, altijd sneller, altijd beter. De deelnemers worden uitgenodigd om kort eigen gedachten en ideeën te formuleren. Wij erkennen dat God de aarde heeft gemaakt voor de mensen en de mensen voor de aarde. Dat zij voor elkaar geschapen zijn en bij elkaar horen.

Lied

We zingen strofe 3 van het campagnelied.

Gebod: de plek van de eerste ontroering

Water neemt in de Schrift een belangrijke plaats in. De hele Bijbelse geschiedenis wordt ermee opgeroepen in de prachtige tekst op pg. 56 (tekst 4). Hij brengt ons in dit jaar van het Credo ook naar de Vader, de Zoon, de Geest, de gemeenschap en het visioen van het Rijk Gods. 'Breng me bij de plek van de eerste ontroering' klinkt hier als: 'Ik geloof. Voer me terug naar de bronnen van waaruit het ontsprong'. We kunnen deze tekst afwisselend bidden, door mannen en vrouwen of door lector en volk.

Onze Vader

Als teken van onze verbondenheid met elkaar en met Moeder Aarde, vanuit ons geloof in God geven we elkaar een hand en bidden we samen het Onze Vader.

Onze Vader verborgen

Uw naam worde zichtbaar in ons

Uw koninkrijk kome op aarde

Uw wil geschiede, een wereld

met bomen tot in de hemel,

waar water, schoonheid, en brood

gerechtigheid is, en genade -

waar vrede niet hoeft bevochten

waar troost en vergeving is

en mensen spreken als mensen,

waar kinderen helder en jong zijn,

dieren niet worden gepijnigd,

nooit een mens meer gemarteld,

niet een mens meer geknecht.

Doof de hel in ons hoofd

leg Uw woord op ons hart

breek het ijzer met handen

breek de macht van het kwaad.

Van U is de toekomst kome wat komt.

Afsluiting

Bij het einde van deze viering, willen we rechtstaan, onze rechterhand op de linkerschouder van onze buurman/buurvrouw leggen en voor elkaar de zegen vragen.

Zegenen wij elkaar en staan we elkaar bij
in ons streven naar 'hele' en geheelde relaties:
onze verbondenheid met God die liefde is,
onze relaties met de mensen veraf en dichtbij
onze omgang met de aarde en alles wat ze voortbrengt.
En vragen we daartoe de zegen van God,
Vader, Zoon en Heilige Geest.

Campagnelied

Tot slot zingen we met zijn allen het campagnelied.

Groepsgesprek

Onthaal

De gespreksleider heet iedereen welkom en legt kort de doelstelling en de manier van werken uit.

Inleiding

Op een bijeenkomst, enige tijd geleden, spraken de Boliviaanse partnerorganisaties van Broederlijk Delen uitgebreid over de campagne en zij kwamen uit bij dit beeld van de 'keñua in de gebarsten pot'. Equipo Kallpa bezorgde het ons. Op de pot staat een omgekeerde wereldkaart getekend, met het Noorden onderaan en het Zuiden bovenaan. Doorheen de barsten loopt het water van de keñua weg. Aan zijn voet voeren twee mensen een ritueel uit.

Met deze tekening maakt Equipo Kallpa duidelijk dat er twee levensvisies bestaan. Indígenas leven vanuit de kosmische harmonie waarbinnen alles met alles te maken heeft en iedereen betrokken is. De natuur bevat voor hen bezielde wezens: zij die het leven in zich dragen. De gemeenschap is voor hen het zingevend kader van hun bestaan. Geluk heeft niet alleen met persoonlijke welvaart te maken maar vooral met het welzijn van de hele gemeenschap.

Evenwicht en dualiteit zijn hierin sleutelwoorden. Man en vrouw houden elkaar in evenwicht. Nacht en dag. Dood en nieuw leven. Hoog en laag. Pijn en vreugde. Voor de indígenas komt het er steeds weer op aan om doorheen de tegenstellingen, met respect voor alle relaties tot evenwicht te komen.

Alle tegenstellingen en spanningen worden verzoend en samengebracht door Pachamama. Zij is fundamenteel goed. Zij is het geheim van de hele schepping, van alles wat leeft en bestaat. Zij is eeuwig: heden en verleden verzoenen zich in haar schoot.

In tegenstelling hiermee bestaat er ook een samenleving waar de natuur en alles wat er leeft niet wordt beschouwd als een waardig onderdeel van het bestaan. Waar de hoogste doelstelling de accumulatie van rijkdom is. Waar de grootschalige productie en consumptie leiden tot de vernietiging van de biodiversiteit en de uitputting van de natuurlijke grondstoffen. Gevolgen hiervan zijn dat de beschikbaarheid van water problematisch wordt, de vervuiling van de atmosfeer toeneemt en de toekomst van de mensheid en van de volkeren in het Zuiden in het bijzonder op het spel wordt gezet.

De gevolgen hiervan zijn zichtbaar in de 'keñua in de gebarsten pot'. Hoewel beide levensvisies aanwezig zijn in de hele wereld, heeft het Noorden duidelijk een grotere verantwoordelijkheid hierin.

'Wij beschouwen de wereld die we bewonen als een delicate vaas die al het water bewaart, noodzakelijk voor het voortbestaan van de mens. Dat water wordt schaarser en vuiler door de verspillende levensstijl van sommige bewoners (vooral in het Noorden) en hun excessieve productie van broeikasgassen. De bergbewoners van het Zuiden echter leven in harmonie met moeder natuur, bewaken de watervoorraad en zorgen ervoor dat deze niet leeg geraakt, aangezien het voortbestaan van de mens hiervan afhangt. Wij bezitten de vaardigheid om de hulp van de wolken in te roepen zodat zij hun water afgeven en de planten begieten die op hun beurt de aderen van de aarde voeden. Wij nodigen alle mensen uit om met eenzelfde zorg met water om te gaan.'

Gesprek

Voor de indígenas is de kosmos één geheel met drie gemeenschappen: de goden, de natuur en de mensen. Die kosmos streeft naar evenwicht en hierin heeft de mens een belangrijke rol. Door de relaties met de drie gemeenschappen in stand te houden en te respecteren wordt de harmonie bewaard.

We willen ons hierdoor laten inspireren en nadenken over onze relatie met God, met de mensen en met de natuur.

Relatie met de gemeenschap

We bekijken nu de campagnefilm waarin we kennis maken

met Samuel, zijn familie en zijn gemeenschap. Zij nemen ons mee naar de Boliviaanse Altiplano, met zijn soms onherbergzame natuur, met zijn culturele gebruiken, zijn gemeenschapsstructuur en met zijn eigen spiritualiteit. Hier bewerken zij het land en slagen er in om voedsel te produceren, dankzij eeuwenlange opgebouwde kennis en dankzij de ondersteuning van Equipo Kallpa, een partner van Broederlijk Delen.

Groepsgesprek

Ieder voor zich denkt even na: wat heeft mij aangesproken? Wat vond ik vreemd? Wat blijft nazinderen? In groep gaan we in op de volgende vragen:

- Hoe hebben we Samuel leren kennen? Hoe zijn de relaties in zijn familie? In zijn dorp?
- Wat is belangrijk voor de familie, de gemeenschap van Samuel? Hoe werken ze hieraan?
- Welke waarden staan voorop in onze gemeenschappen? Hoe beleven we ze?
- Hoe voeden wij ons gemeenschapsleven?
- Hoe beleven wij solidariteit in onze gemeenschappen? Hoe gaan we om met arme en gekwetste mensen?

Relatie met God

De veertigdagentijd is een tijd van bewuster leven, een tijd om ballast overboord te gooien en om ons te keren naar de keuzes van Jezus. Een uitgelezen tijd om op zoek te gaan naar een 'nieuwe' adem voor ons solidariteitswerk. Vanuit onze eigen wortels vinden we die in de Bijbelse geloofstraditie en in de zondagslezingen. Maar ook de spirituele bronnen waaruit de Andesvolkeren putten, kunnen ons op weg zetten.

Lees hier de **Bijbeltekst Ex.3, 1-10**

Vragen voor het groepsgesprek:

- Wat is een heilige plek voor mij? Wat betekent die? Wanneer zoek ik die op?
- Wie is heilig voor mij (persoon uit je eigen leven, uit de geschiedenis, een beroemdheid)?
- Wat is heilig voor mij (een voorwerp, een herinnering)?
- Welke talenten heb ik in huis om grenzen te doorbreken?

Lees nu **tekst 2**. Je vindt hem op pg. 55

Vragen voor het groepsgesprek

- Waar ligt onze 'watertafel', onze inspiratiebron?
- Hoe diep moeten wij graven om bij onze inspiratiebron te komen?
- Wat is de boomgrens in onze samenleving? Waar is de grens waaronder geen waardig leven mogelijk is?

Relatie met de natuur

We leven in een tijd van paradoxen. Aan de ene kant roepen economen op om meer te produceren en meer te consumeren om de crisis te overwinnen. Ze zeggen ons dat alleen meer welvaart alles ten goede kan keren.

De Wereldraad van Kerken bepleit dan weer een nieuw paradigma van economische ontwikkeling dat structureel rekening houdt met een kwalitatief levenspatroon, het democratisch gehalte, ecologie en culturele diversiteit onder andere (Tertio 21/10/09 – Bruto Nationaal Geluk als standaard).

Tijd om ons te bezinnen over onze relatie met de aarde.

Lees nu **tekst 3**. Je vindt hem op pg. 55

Vragen voor het groepsgesprek:

- Wat betekent zorg dragen voor de schepping voor ons? Hoe proberen we dit in eigen leven waar te maken?

- Hoe begrijpen wij het Bijbelse rentmeesterschap ‘de aarde is ons gegeven en we hebben de plicht er als een goede huisvader mee om te gaan’?
- Wat betekenen een ‘cultuur van het genoeg’ en een ‘ethiek van het delen’? Hoe werken we hieraan?
- Hoe vullen wij ontwikkeling in?

Afsluiting

We sluiten het gesprek af rond het offerdoek. Hierop staat een kaars en de foto van de keñuaboom. De drie symbolen van de viering staan naast het offerdoek: een brandend wierookvat, strengen wol van diverse kleuren en een krant.

De gespreksleider nodigt de deelnemers uit om even terug te denken aan de groepsgesprekken waarin we uitgewisseld hebben rond onze relatie met God, de mensen en de natuur.

Doorheen de gesprekken zijn we ons bewuster geworden van het feit dat wij ons eigen aandeel zullen moeten leveren om harmonie en evenwicht te krijgen.

De gespreksleider neemt telkens een symbool op en plaatst het op het offerdoek, terwijl de deelnemers enkele ideeën uit de gespreksgroepen uitspreken.

Tip: dit moment mag even duren, dus neem er rustig de tijd voor.

Campagnelied

Tot slot zingen we het campagnelied.

Tekst 1

Dit is onze grootheid;
Dat wij alle dingen als met elkaar verbonden beschouwen:
De mens, de aarde, de dieren en heel de natuur.

Alles heeft met alles te maken
En niets en niemand staat geïsoleerd binnen het geheel.
Alles in deze wereld is één enkele werkelijkheid.
Het is de plicht van de mens om de harmonie van de aarde veilig te stellen.

Zonde is: het natuurlijk evenwicht van de aarde verstoren.
De aarde brengt vruchten voort naargelang de wijze waarop de mens met haar omgaat.
Als het gedrag van de mens goed is, ontvangt hij goede oogsten en wordt het leven beschermd
Als het gedrag slecht is, komen er natuurrampen en brengt de aarde niets voort.

Men heeft ons gezegd dat de aarde er is om uitgebuit te worden, om ons te verrijken,
om machtig te worden en over andere mensen te kunnen heersen.
Maar volgens onze opvatting moet de aarde beschermd en gerespecteerd worden.
Zij moet vereerd worden met geschenken en offers omdat zij ons het leven geeft.

De aarde is voor ons Aymara's de maat van de liefde.
De aarde is voor ons niet zo maar aarde.
Zij is het centrum van ons bestaan,
de bron van gemeenschapsleven en de oorsprong van onze tradities en gewoonten.

We mogen zeggen dat de aarde het leven zelf is van ons volk.
Zij is ook onze gemeenschappelijke en persoonlijke geschiedenis.
De aarde is er niet om uitgebuit te worden maar om erop te leven in vrede,
van generatie op generatie.

Vertaalde tekst van een Aymara-priester, uit "De Aymara-indianen" van Hans Van den Berg

Tekst 2

Zoals alle bergketens heeft ook de Andes een boomgrens. Boven deze hoogte zijn de omstandigheden van temperatuur en droogte zo streng dat er geen bomen meer voorkomen. Helemaal géén bomen? Toch wel, de keñua (*Polylepis* sp) overleeft er. Deze inheemse boom van de rozenfamilie is altijd groen, kan strenge weersomstandigheden aan en neemt een grotere ruimte in onder de grond dan boven de grond. De aanwezigheid van de boom geeft aan dat er een ondergrondse watertafel is omdat hij die bereikt met zijn wortels. De boom is dus zeer belangrijk voor de inheemse boerenbevolking in de Andes. De keñua is de boom die 'het water roept'. Aan zijn voet worden rituelen uitgevoerd die te maken hebben met water.

(een afbeelding zie je op foto 'de keñua in de gebarsten pot')

Tekst 3 – Het goede leven

Met de ecologische crisis die zich in het Zuiden sterker toont dan hier, groeit nog meer het besef dat ontwikkeling veel meer is dan economische groei en dat industriële ontwikkeling kan leiden tot de vernieling van de bron van ons bestaan. In Bolivia en Ecuador geeft men een andere invulling aan het begrip ontwikkeling vanuit de indiaanse filosofie, waar al veel langer het concept van "het goede leven" (*el buen vivir* in het Spaans) bestaat. Men bedoelt hiermee niet alleen het welzijn van het individu, maar het individu in relatie tot de omgeving, tot Moeder Aarde. Streefdoel is van niet meer te nemen van Pachamama dan wat je nodig hebt. Dit besef van "goede leven" werd in Bolivia en in Ecuador opgenomen in de nieuwe grondwet.

Met het "goede leven" hangen ook de rechten van de natuur samen, ook erkend in de grondwet. In de Boliviaanse grondwet onderscheidt men vier rechten voor de natuur: recht op leven, recht op de mogelijkheden om zijn biocapaciteit te regenereren, recht op een propere omgeving, vrij van milieuvervuiling, recht op harmonie en evenwicht in de relatie mens en natuur.

Tekening: 'de keñua in de gebarsten pot'

Op een bijeenkomst, enige tijd geleden, spraken de Boliviaanse partnerorganisaties van Broederlijk Delen uitgebreid over de campagne en zij kwamen uit bij dit beeld van de 'keñua in de gebarsten pot'. Equipo Kallpa bezorgde het ons.

Uitleg bij de tekening:

- bovenaan zien we de keñua – de enige boom in de Andes die boven de boomgrens groeit – een inheemse boom van de rozenfamilie die altijd groen is en meer ruimte inneemt onder de grond dan er boven;
het feit dat deze boom daar kan groeien, geeft aan dat er een ondergrondse watertafel is die hij bereikt met zijn wortels: vandaar dat hij zeer belangrijk is voor de inheemse bevolking – de keñua is de boom die 'het water roept' en aan zijn voet worden rituelen uitgevoerd – dat zie je trouwens op de tekening;
- verder zien we een gebarsten pot – doorheen de barsten loopt het water van de keñua weg
- op de pot is er een omgekeerde wereldkaart getekend, met het Noorden onderaan en het Zuiden bovenaan

Met deze tekening maken de Boliviaanse partnerorganisaties dat er 2 levensvisies bestaan. Indígenas leven vanuit de kosmische harmonie waarbinnen alles met alles te maken heeft en iedereen betrokken is. De natuur bevat voor hen bezielde wezens: zij die het leven in zich dragen. De gemeenschap is voor hen het zingevend kader van hun bestaan. Geluk heeft niet alleen met persoonlijke welvaart te maken maar vooral met het welzijn van de hele gemeenschap.

Evenwicht en dualiteit zijn hierin sleutelwoorden. Man en vrouw houden elkaar in evenwicht. Nacht en dag. Dood en nieuw leven. Hoog en laag. Pijn en vreugde. Voor de indígenas komt het er steeds weer op aan om doorheen de tegenstellingen, met respect voor alle relaties tot evenwicht te komen.

Alle tegenstellingen en spanningen worden verzoend en samengebracht door Pachamama. Zij is fundamenteel goed. Zij is het geheim van de hele schepping, van alles wat leeft en bestaat. Zij is eeuwig: heden en verleden verzoenen zich in haar schoot.

In tegenstelling hiermee bestaat er ook een samenleving waar de natuur en alles wat er leeft niet wordt beschouwd als een waardig onderdeel van het bestaan. Waar de hoogste doelstelling de accumulatie van rijkdom is. Waar de grootschalige productie en consumptie leiden tot de vernietiging van de biodiversiteit en de uitputting van de natuurlijke grondstoffen. Gevolgen hiervan zijn dat de beschikbaarheid van water problematisch wordt, de vervuiling van de atmosfeer toeneemt en de toekomst van de mensheid en van de volkeren in het Zuiden in het bijzonder op het spel wordt gezet.

De gevolgen hiervan zijn zichtbaar in de 'keñua in de gebarsten pot'. Hoewel beide levensvisies aanwezig zijn in de hele wereld, heeft het Noorden duidelijk een grotere verantwoordelijkheid hierin.

“Wij beschouwen de wereld die we bewonen als een delicate vaas die al het water bewaart, noodzakelijk voor het voortbestaan van de mens. Dat water wordt schaarser en vuiler door de verspillende levensstijl van sommige bewoners (vooral in het Noorden) en hun excessieve productie van broeikasgassen. De bergbewoners van het Zuiden echter leven in harmonie met Moeder Natuur, bewaken de watervoorraad en zorgen ervoor dat deze niet leeg geraakt, aangezien het voortbestaan van de mens hiervan afhangt. Wij bezitten de vaardigheid om de hulp van de wolken in te roepen zodat zij hun water afgeven en de planten begieten die op hun beurt de aderen van de aarde voeden. Wij nodigen alle mensen uit om met eenzelfde zorg met water om te gaan.”